

Foreløbig Projektbeskrivelse

Forsøgsarbejdets titel: RIOO – Redskab til Individuel Opsætning af Ordforslagsprogrammer.

Indholdsbeskrivelse af forsøgsarbejdet

Resumé af forsøgsarbejdet

Baggrunden for forsøgsarbejdet er, at mennesker i skriftsproglige vanskeligheder i dag har mulighed for at få støtte i deres skriveproces ved hjælp af it ordforslagsprogrammer. Disse muligheder skal udnyttes optimalt for at gavne brugeren, og der findes ikke let anvendelige redskaber til systematisk at lave personlige indstillinger af programmernes ordforslag. Formålet med dette projekt er derfor at udvikle et Redskab til en Individuel Opsætning af Ordforslagsprogrammer, RIOO, der sigter mod at få flest muligt relevante forslag til brugeren med stavevanskeligheder. Vi antager, at en sådan indstilling vil støtte skriveprocessen og forbedre resultatet af skriveprocessen for unge i skriftsproglige vanskeligheder. Forsøgsarbejdets målgruppe er elever på landets ordblindееfterskoler og deres lærere, der gennem afprøvninger skal bidrage til at udvikle et brugbart redskab. Projektets 3 faser har hver deres hovedformål. Fase 1 fokuserer på udviklingen af ordmaterialet i den staveprøve, der indgår i RIOO. Fase 2 har som fokus at videreudvikle RIOO med henblik på den praktiske anvendelighed og fase 3 har til formål at give lærere på landets ordblindееfterskoler mulighed for at anvende den endelige version af RIOO. Afslutningsvis skal forsøgsarbejdets resultater sammenfattes, evalueres og formidles.

Baggrund for forsøgsarbejdet

Stavevanskeligheder er et omfattende problem for unge og voksne, der ikke kan leve op til de skriftsproglige krav, de møder i hverdagen. I dag findes teknologiske muligheder for støtte i skriveprocessen, men det er væsentligt, at disse muligheder udnyttes optimalt. Der findes it-programmer, der giver ordforslag til brugerens staveforsøg. Ordforslagene fremkommer ud fra det brugeren skriver, og skrives for mange forkerte bogstaver, kommer der ingen forslag. Ordforslagsprogrammer kan indstilles til at give forslag, selvom brugeren skriver forkerte bogstaver. Denne type individuel opsætning kaldes "alternative forslag" i programmet CD-ORD og "korrektur" i programmet ViseOrd. I denne projektbeskrivelse omtaler vi dette som individuel

opsætning, selv om funktionen kun er en afgrænset del af de muligheder, programmerne har for individuelle opsætninger. Programmerne giver også mulighed for at vælge andre individuelle opsætninger, fx antal tegn før ordforslag vises og til-/fravalg af ordbøger, men disse er ikke fokus for forsøgsarbejdet.

Et tidligere forsøgsarbejde på landets ordblindееfterskoler, "Unge ordblinde skriver løs med it", konkluderer, at eleverne tilsyneladende ikke er blevet bedre til at udnytte et ordforslagsprogram i skriveprocessen på trods af undervisning i og arbejde med programmet. Der peges som en af flere mulige forklaringer på, at eleverne ikke har udnyttet muligheden for at lave personlige indstillinger for ordforslagene. Der findes endnu ikke et egnet redskab til dette. En individuel indstilling af ordforslag sigter mod at få flest muligt relevante forslag til brugeren med stavevanskeligheder. Vi antager, at en indstilling der tager højde for den danske ortografis uregelmæssigheder og afhjælper vanskeligheder med disse, vil støtte skriveprocessen og forbedre resultatet af skriveprocessen for unge i skriftsproglige vanskeligheder.

LæseTek har arbejdet med at udvikle et redskab, hvis resultat skal bruges til individuel opsætning af ordforslagsprogrammer. Der eksisterer derfor en pilotversion af redskabet, der skal videreudvikles i dette forsøgsarbejde. Den nuværende pilotversion er afprøvet på 26 folkeskoleelever med bevilget it-rygsæk fra Holbæk Kommune.

Forsøgsarbejdets formål

Formålet er at udvikle et redskab, en staveprøve, der gør det muligt for lærere at opsætte ordforslagsprogrammer mest hensigtsmæssigt ved at afklare, hvilke personlige indstillinger den enkelte elev har mest brug for. Redskabet skal udvikles og afprøves med henblik på, om eleverne med et individuelt opsat program ud fra staveprøven får de ordforslag, de søger. Således forventer vi, at unge i skriftsproglige vanskeligheder støttes bedst muligt i deres skriveproces. Det kan vi undersøge ved at se, om eleverne laver færre stavefejl i staveprøven ved brug af programmet, efter det er opsat ud fra staveprøvens resultater end uden brug af ordforslagsprogram. Vi forventer, at der vil være færre stavefejl med brug af det individuelt opsatte program.

Delmålene i forsøgsarbejdet er

1. At udvikle et redskab til individuel opsætning af ordforslagsprogrammer, RIOO – Redskab til Individuel Opsætning af Ordforslagsprogrammer.
2. At gøre RIOO brugbart for lærere på landets ordblindееfterskoler.
3. At gøre lærere på landets ordblindееfterskoler i stand til at anvende RIOO.

Forsøgsarbejdet er opdelt i 3 faser. Formålet i fase 1 er at afprøve ordmaterialet i staveprøven samt virkningen af ordforslagsprogrammet opsat ud fra staveprøven. I fase 2 er formålet herudover at udvikle staveprøven til et brugbart redskab for lærerne. I fase 3 er formålet at gøre

lærere på landets ordblindееfterskoler i stand til at anvende redskabet til at opsætte ordforslagsprogrammer individuelt.

Forsøgsarbejdets målgruppe er elever og lærere på landets ordblindееfterskoler. Det forventes, at forsøgsarbejdets resultat efter projektets afslutning vil kunne bruges til andre elevgrupper i skriftsproglige vanskeligheder både i grundskolen, uddannelsessystemet og til voksne i erhverv og ordblindeundervisning.

Projektets aktører

Ordblindееfterskolerne har praksiserfaring med undervisning af unge i skriftsproglige vanskeligheder samt anvendelsen af læse- skrivestøttende it-programmer. Lærerne skal bidrage til forsøgsarbejdet ved at afprøve redskabet i praksis.

Center for Specialundervisning i Holbæk har siden 2007 etableret et center for læsning og læseteknologi, LæseTek. Her er ansat audiologopæder og speciallærere med speciale i læsning, læsevanskeligheder og læseteknologi. LæseTeks medarbejdere har arbejdet med udviklingsforsøg med fokus på læsning og it i flere sammenhænge og udgør en kompetenceenhed med specialiseret viden om læsevanskeligheder og anvendelsen af læseteknologi.

Holger Juul, lektor ved Center for læseforskning, Københavns Universitet, kan bidrage med konsulentbistand, når ordmaterialet i staveprøven skal gennemgås og udvælges ud fra sprogvidenskabelige kriterier.

Beskrivelse af forsøgsarbejdet

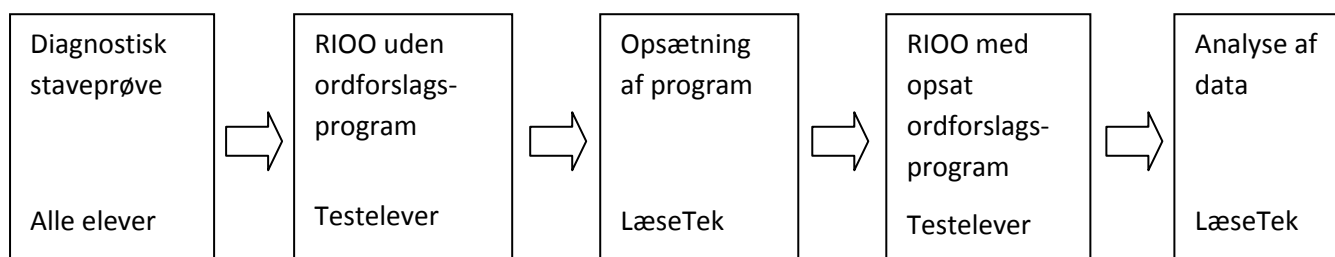
Fase 1: Testversion 1

Fra 1. maj 2010 – 31. december 2010

Justering af nuværende version og udarbejdelse af Testversion 1:

Den eksisterende pilotversion skal justeres og videreudvikles til RIOO, testversion 1, der skal anvendes i forsøgsarbejdet. Ord materialet i staveprøven skal gennemgås og udvælges ud fra flere sprogvidenskabelige kriterier. Udviklingsarbejdet skal foretages af konsulenter på LæseTek med konsulentbistand fra Holger Juul, Københavns Universitet.

Afprøvning af testversion 1 (T#1):

Testelever: Fase 1 afvikles på en ordblindedefterskole, der ønsker at bidrage til projektets udvikling, skole 1. Eleverne på skole 1 skal gennemføre en diagnostisk staveprøve. Resultaterne fra det diagnostiserende materiale skal bruges til at inddele eleverne på tre niveauer i forhold til deres funktionelle stavefærdighed. Der skal udvælges 10 testelever på hvert niveau, dvs. i alt 30 testelever.

Uddannelse af testlærere: Skole 1 udpeger testlærere blandt skolens lærere. Testlærere til testversion 1 skal deltage i kursus med henblik på at kunne anvende staveprøven og lægge individuelle profiler ind i ordforslagsprogrammet. Undervisningen foretages af konsulenter fra LæseTek.

Testforløb: De 30 udvalgte testelever fordelt på 3 niveauer skal deltage i et testforløb for indsamling af data. Testlærerne gennemfører testningen med RIOO uden ordforslagsprogram.

Analyse og opsætning: Det indkomne ordmateriale skal analyseres med henblik på to ting. Den enkelte elevs besvarelse skal omsættes til en individuel profil med relevant opsætning. Derudover skal det indkomne ordmateriale analyseres med henblik på justering af staveprøven til en testversion 2. Konsulenter fra LæseTek foretager dette arbejde. De individuelle profiler sendes til skole 1, hvor testlærerne lægger profiler på testelevernes pc.

Testforløb, fortsat: Herefter skal eleverne gennemføre staveprøven RIOO igen, men nu med individuelt opsat ordforslagsprogram aktivt. Testlærere skal udføre testningen. Indkomne data fra RIOO med opsat ordforslagprogram analyseres af konsulenter fra LæseTek med henblik på justering til testversion 2.

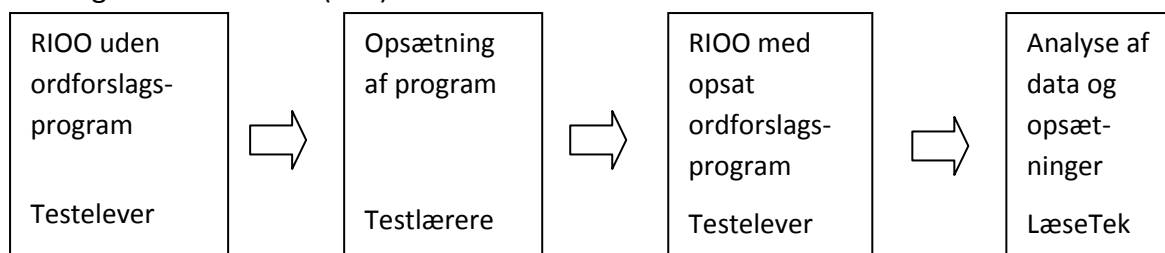
Fase 2: Praksisudvikling, Testversion 2

Fra 1. januar 2011 – 1. august 2011

På baggrund af analysen af resultater fra afprøvning af testversion 1 udarbejdes en testversion 2 af konsulenter fra LæseTek med konsulentbistand fra Holger Juul, Københavns Universitet.

Uddannelse af testlærere: En anden ordblindedefterskole, der ønsker at bidrage til projektets udvikling, kaldes skole 2. Skole 2 udpeger testlærere blandt skolens lærere. Testlærere til testversion 2 skal deltage i kursus med henblik på at kunne anvende staveprøven, registrere svar, lave individuelle opsætninger og lægge individuelle profiler ind i ordforslagsprogrammet. Undervisningen foretages af konsulenter fra LæseTek.

Afprøvning af testversion 2 (T#2):

Testforløb: 30 tilfældigt udvalgte testelever fra skole 2 skal deltage i et testforløb for indsamling af kvantitative data. Testlærerne gennemfører testning med RIOO uden ordforslagsprogram.

Analyse og opsætning: Det indkomne ordmateriale skal analyseres med henblik på to ting. Den enkelte elevs besvarelse skal omsættes til en individuel profil med relevante indstillinger. Dette arbejde foretages nu af testlærerne på skole 2. Derudover skal det indkomne ordmateriale analyseres med henblik på justering af staveprøven til en endelig version. Konsulenter fra LæseTek foretager dette arbejde. De individuelle profiler lægges på testelevernes pc af testlærerne.

Testforløb, fortsat: Herefter skal eleverne gennemføre RIOO igen, men nu med individuelt opsat ordforslagsprogram aktivt. Testlærere skal udføre testningen. Indkomne data fra RIOO med opsat ordforslagsprogram analyseres af konsulenter fra LæseTek med henblik på justering til en endelig version. Desuden skal opsætningerne af de individuelle profiler analyseres med henblik på i hvor høj grad testlærerne har kunnet omsætte resultaterne fra staveprøven til at opsætte programmet hensigtsmæssigt for den enkelte elev. Der skal afholdes et møde med involverede testlærere og konsulenter fra LæseTek med henblik på yderligere praksisudvikling af den endelige version ud fra erfaringerne fra afprøvningen.

Fase 3: Endelig version

Fra 1. august 2011 – 31. oktober 2011

På baggrund af ovenstående udarbejdes en endelig version af RIOO samt en vejledning i brugen af redskabet. Arbejdet udføres af konsulenter fra LæseTek.

Lærere på landets ordblindedefterskoler tilbydes kursus i brugen af den endelige version af redskabet, RIOO. Konsulenter fra LæseTek tilrettelægger og gennemfører kurserne i samarbejde med ordblindedefterskolerne.

Fase 4: Afslutning

Fra 1. november 2011 – 31. december 2011

Forsøgsarbejdets resultater vil blive evalueret og sammenfattet i en afsluttende rapport og den endelige version af RIOO skal gøres tilgængelig for ordblindedefterskolerne. Konsulenter fra LæseTek vil gennemføre dette arbejde i overensstemmelse med Skolestyrelsens retningslinjer.

Fra 1. januar 2012

Forsøgsarbejdets resultater skal formidles i artikler og på relevante konferencer af konsulenter fra LæseTek efter Skolestyrelsens retningslinjer.

Evt. udgivelse og digitalisering af RIOO ligger uden for dette projekts rammer. Firmaer bag ordforslagsprogrammer kan være relevante i forhold til eventuel udgivelse af redskabet. Forankring og videreførelse i drift efter den planlagte forsøgsperiode ligger hos LæseTek.

Forsøgsarbejdets organisatoriske udmøntning

Forsøgsarbejdets organisering

Projektet tilknyttes en styregruppe, som er ansvarlig for projektets overordnede ledelse og gennemførelse. Styregruppen skal sikre, at projektet gennemføres i overensstemmelse med de retningslinjer som er afstukket af Skolestyrelsen, for at bevillingstilsagnet kan opretholdes, herunder udarbejdelse af regnskab. Styregruppen varetager kontakten til Skolestyrelsen vedrørende administrative og økonomiske spørgsmål. I styregruppen sidder repræsentanter fra ordblindedefterskolerne, Ordblindedefterskolernes Netværksbestyrelse og LæseTek.

En projektgruppe er ansvarlig for den konkrete gennemførelse af projektet på baggrund af projektbeskrivelsen og styregruppens retningslinjer. I projektgruppen sidder repræsentanter fra ordblindedefterskolerne og LæseTek.

Det er LæseTeks opgave at sikre projektets faglige fastholdelse. LæseTek foretager afrapportering og formidling således som det beskrives i Skolestyrelsens bevillingstilsagn. LæseTek har rettighed over det endelige produkt med henblik på videreudvikling og spredning til andre brugergrupper.

Det er ordblindedefterskolerne, som er projektets ansøger. Deres opgave er at sikre den praktiske gennemførelse på de enkelte skoler. Ved projektets afslutning råder ordblindedefterskolerne over det udviklede produkt til fri afbenyttelse på skolerne.

Budget

Vedlagt

LæseTek
Center for læsning
og læseteknologi

Lundemarksvej 24, 4300 Holbæk.

Stine Engmose	tlf. 7236 3617, e-mail: se@csu-holbaek.dk
Sanne Østergaard	tlf. 7236 5944, e-mail: soe@csu-holbaek.dk
Kirstine Heyde	tlf. 7236 5945, e-mail: kh@csu-holbaek.dk
Bent Saabye Jensen	tlf. 2442 9433, e-mail: bsj-csu@private.dk
Aase Jørgensen	tlf. 7236 5946, e-mail: aaj@csu-holbaek.dk
Minna Nørgaard Bruun	tlf. 7236 4356, e-mail: mb@csu-holbaek.dk

LæseTek er en del af CSU-Holbæk
Holbæk Have 11, 4300 Holbæk
tlf: 5943 4996 / fax: 5943 4396
e-mail: csu-holbaek@holb.dk
hjemmeside: www.csu-holbaek.dk